

БЕОГРАДСКЕ

ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

Год. XXI.

НЕДЕЉА 28. ДЕЦЕМБРА 1903.

Број 53.

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАН-ПУТ

ПРЕПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ АДМИНИСТРАЦИЈИ ЛИСТА
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ УРЕДНИШТВУ

ЦЕНА:

За Србију на годину 6 динара
на пола године 3
За стране земље на годину 9

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ

ГРАЂАНСТВУ ГРАДА БЕОГРАДА

Пошто се на збору грађана београдских држаном на дан 21 ов. месеца није могао извршити избор једног кмета правника и два кмета неправника, јер није дошао довољан број гласача сходно чл. 49 зак. о општинама, то суд београдске општине на основу чл. 34, 36, 49 и 89 и наређења главе IV-те под А. закона о општинама, овим објављује да ће се држати

НА ДАН 28 ДЕЦЕМБРА 1903 ГОДИНЕ ОПШТИНСКИ ЗБОР

у београдској општини ради избора

ЈЕДНОГ КМЕТА ПРАВНИКА И ДВА КМЕТА КОЈИ НЕ МОРАЈУ БИТИ ПРАВНИЦИ

Ко може бити изабран за кмета, прописано је у чл. 103 закона о општинама.

Збор ће се држати у згради општинског суда, Узун Миркова улица, број 1.

Збор се отвара у 8 часова пре подне, а бирачи могу долазити на збор од 8 часова пре подне па до 12 часова у подне и од 2 часа па до 5 часова по подне, у које ће време гласачки одбор, ма да сви бирачи нису дошли, наредити, да се затвори двориште зграде општинског суда и да се не пуштају на гласање који после долазе.

Гласачки одбор овога збора биће исти, који је био на првом збору и то: председник гласачког одбора одборник г. Сава Константиновић, чланови гласачког одбора грађани: г. г. Миленко Стефановић, Милан Јечменица, Мијајло Илић трговци, и Мијајло Милићевић пензионар; а њихови заменици: г. г. Михаило Јечменица каф., Сава Христић трговац, Ђока Марковић апотекар и Витомир Симић трговац.

Извештавајући о овоме београдске грађане, суд београдске општине позива их, да на овај збор дођу и употребе своје грађанско право.

Од суда београдске општине 22 децембра 1903 године, АБр. 12.489.

22 децембра 1903 год.

Београд

Деловођа,

Марко Н. Новаковић

Председник

београдске општине,

Јосифа Д. Глабинић

РАД ОДБОРА ОПШТИНСКОГ

РЕДОВНИ САСТАНАК

3. Децембра 1903 г.

Председавао председник београдске општине г. Коста Д. Главинић. Од одборника били г. г. Тома Цинцар-Јанковић, Ђока А. Димитријевић, Д. Л. Симић, Ж. Бугарчић, Мих. Милићевић, Јов. С. Пектовић, Трајко Стојковић, Иван К. Триковић, А. С. Јовановић, Сава Раденковић, Милош Х. Поповић, Милош С. Милошевић, В. Н. Вуловић, Др. М. М. Смиљанић, Мил. С. Мостић, Р. Драговић, С. Авријел, Др. Е. Михел, Др. М. Радовановић, Евг. М. Чоловић, Тодор Пејчић, Урош Благојевић, Милан Марковић, П. Т. Милић, Борђе Н. Петровић, Милорад Д. Гајић, Н. Стаменковић, Стеван Максимовић, Н. Крстић, С. Ј. Константиновић, Др. Марко Т. Лeko, Марко Петровић.

Деловој, Марко Н. Новаковић.

— Свршетак —

XVI

По прочитању извешћа ужег одбора састављеног на основу решења одбора општинског АБр. 9795, о постигнутом споразуму о уступању земљишта регулационог фонда г. Сави Грујићу, — одбор је решио:

Да се имају г. Саве Гријића на углу Доситијеве и Душанове улице арондирати четрдесет осам квадратних метара и тридесет осам квадр. десиметара земљишта регулац. фонда по песнаест динара од квадратног метра; свега да положи општинскојлагајници седам стотина седамдесет четири динара и 8 пара дин., када се на њега пренесе тапија овог земљишта.

XVII

По прочитању извешћа ужег одбора састављеног на основу решења одборског АБр. 8552, о постигнутом споразуму о уступању земљишта регулационог фонда г. Алекси Бзби, — одбор је решио:

да се имају г. Алексе Бибe у улици Дубровачкој арондирати земљиште регулационог фонда у простору сто тридесет седам кв. мет. и 75 кв. десим. по седам динара од квадратног метра; свега да плати општинској каси девет стотина шест пет динара и 79 пара динарских, пошто му се на ово земљиште тапија изда.

XVIII

По прочитању молбе ГрОБр. 816, Јована Натароша, да му се уступи земљиште регулационог фонда у ул. Обилићев венац, — одбор је решио:

Да ужи одбор, у који да уђу одборници г. г. Стеван Максимовић, Настас Крстић и Милорад Гајић, ступи у ближи споразум и погодбу са Јованом Натарошем о уступању овог земљишта регулационог фонда, но да погодба важи када је и одбор одобри.

XIX

По прочитању молбе АБр. 10308, Крсте Смиљановића, да му се арондирати земљиште регулац. фонда, — одбор је решио:

Да ужи одбор, у који да уђу одборници г. г. Настас Крстић и Раденко Драговић, ступи у ближи споразум и погодбу са Крстом Смиљановићем, о уступању овог општинског земљишта, но да погодба важи када је и одбор одобри.

Овим се замењује решење одбора од 28 окт. ов. год. којим је одређен ужи одбор од одборника који нису сада у одбору.

XX

По прочитању молбе Милана Михаиловића, АБр. 11751, да му се експроприше имање на углу Банатске и цар Урошеве улице, — одбор је решио:

Да ужи одбор, у који да уђу одборници г. г. Стеван Максимовић, Младен Тодоровић и Велисав Вуловић, ступи у ближи споразум и погодбу са г. Миланом Михаиловићем, о експропријацији његовог земљишта, но да погодба важи тек када је и одбор одобри.

XXI

Председник извештава одбор да према распису г. Министра ун. дела од 1 новем. ов. год. а сходно чл. 180 зак. о општинама, има се сазвати збор београдских грађана за избор једног кмета правника на место изабратог кмета правника г. Симе Поповића, који је дао оставку и два кмета, који не морају бити правници, а наместо садашњих кметова г. г. Михаила Ерковића и Благоја Милошевића, који нису бирани по закону о општинама, који је уставом од 5 јуна тек. год. враћен у живот. Моли одбор да одреди дан збора и одреди једног одборника који ће збору председавати и бити члан гласачког одбора, четири члана гласачког одбора и четири њихова заменика.

По саслушању тога, — одбор је решио:

Да се збор грађана београдских за избор једног кмета правника и два кмета који не морају бити правници сазове на дан двадесет првога децембра ов. године.

Да председава овоме збору одборник г. Сава Константиновић; да чланови гласачког одбора буду грађани г. г. Миленко Стевановић, Милан Јечменица, Мијаило Илић, трговци и Мијајло Милићевић, пензионер, а њихови заменици г. г. Михаило Јечменица, каф., Сава Христић, трг., Ђока Марковић, апот. и Витомир Симић трг.

XXII

Председник извештава одбор, да је услед већег броја ђака по основним школама, повећао г. Министар Просвете број учитеља и учитељица у Београду и да сума на њихове плате одређена буџетом, није довољна и с тога моли одбор да одобри ванредни кредит у суми од 4500 динара.

По саслушању тога, — одбор је решио:

Да се поред буџетом одређене суме на плате учитеља и учитељица утроши у овој години још четири хиље пет стотина динара из општинске готовине, по добивеном за то надлежном одобрењу.

XXIII

По прочитању акта која се односе на ванредно осветљење у 1902 години, — одбор је решио:

Да се сума у девет хиљада сто педесет четири динара и тридесет пара дин., колико се има исплатити за ванредно улично осветљење за прошлу 1902 год., на терет општинске готовине по добивеном зато надлежном одобрењу.

Овим се замењује одборско решење од 26 септем. ов. г., којим је ова сума стављена на терет трошаринске готовине, која је приљсна према извешћу месне контроле.

XXIV

По прочитању решења суда од 15 и 30 новем. ов. год. АБр. 11001 и 11815 о одређеној цени хлеба за другу половину месеца новембра и прву половину месеца децембра ов. год., одбор је примио к знању ова решења суда с одобрењем.

XXV

По прочитању акта АБр. 11.652, — одбор је решио:

Да чланови школског одбора буду одборници г. г. Настас Крстић, Сава Константиновић, Стеван Максимовић, Урош Благојевић и Др. Манојло Смиљанић.

XXVI

По прочитању акта АБр. 11111 о држаној лицитацији, — одбор је решио:

Да се право употребе воде из римског канала уступи Акционарском кланичног Друштву по годишњу цену од двеста седам динара и педесет пара динарских, под прописаним условима и са примедбом у условима стављеном од стране лицитаната.

XXVII

По прочитању извешћа економ. одељења АБр. 11655 о држаној лицитацији за издавање под закуп тезги у згради на Цветном Тргу, — одбор је решио:

Да се држи друга лицитација, пошто су понуђене цене врло ниске.

XXVIII

По прочитању извешћа економ. одељења АБр. 11644 о држаној лицитацији за издавање под закуп пиљарски дућана на Цветном Тргу, — одбор је решио:

Да се држи друга лицитација, пошто су понуђене цене врло ниске.

XXIX

По прочитању извешћа економ. одељења АБр. 11790 о држаној лицитацији за чишћење димњака на свима зградама општинским и понуде Ристе Милишића димничара, — одбор је решио:

Да се држи друга лицитација на којој ће се издати чишћење свију димњака, а које општина има да чисти, по пашалну цену; лицитација има почети од понуђене цене.

XXX

По прочитању извешћа економског одељења АБр. 11.697 о држаној лицитацији о преносу угља, — одбор је решио:

Да се под прописаним условима изда под закуп преко угља Аранђелу Ж. Илић, предуз. и то: 1, од железничке станице до на беле воде по 2.69³/₄ динара од 1000 кгр.; 2, од железничке станице до механичке радионице и мале црпке по 2.28³/₄ динара од 1000 кгр.; 3, од ушћа топчидерске реке до на беле воде по 2.28³/₄ 1000 кгр. 4 од ушће топчидерске реке до механичке радионице и мале црпке по 2.28³/₄ дин. од 1000 к.грама.

XXXI

По прочитању извешћа економског одељења АБр. 11737 о држаној лицитацији за издавање под закуп рибарница на Цветном Тргу, — одбор је решио:

Да се општински дућани на Цветном Тргу издају под прописаним условима под закуп Божидару Ђирићу под годишњу кирају од 550 динара за оба дућана.

XXXII

По прочитању акта АБр. 10.818 и 11.669, — одбор је решио:

Овлашћује се општински суд да из списка грађана београдских изbere потребан број лица за присутнике и поротника, која за та звања имају законске услове.

НЕКОЛИКО ОПШТИНСКИХ УСТАНОВА НА ЗАПАДУ

БЕЛЕШКЕ
ЈЕДНОГ ОПШТИНСКОГ ЛЕКАРА

Разно

(СВРШЕТАК)

(11)

5.

Подизање баштица и паркова у најживљим и најнасељенијим деловима једне велике вароши, нигде није тако лепо изведено, као у Паризу. Париз има небројено много таквих баштица, или како се тамо зову *скверови*. То нису баште Буљонске Шуме, Топчидерског парка или бар нашег Калимегдана, већ скромна месташца, засађена са по 20 дрвета, украшена зеленилом и цвећем и по неким каменим спомеником многобројних париских вајара, а снабдевена довољним бројем клупа и пошљунченим стазама за деце трчање и играње. Деца из околине су по цео дан ту, старији долазе после подне носећи изгладнелој децици праведно заслужену ужину. То све има ова варош, поред 4 огромна парка на 4 стране Париза и непрегледне Шуме Буљонске.

Као год што су скверови неопходна потреба за здравље париског подмлатка, исто је тако и подизање и одржање скверова преко потребно и нашем Београду. За то једва и чекамо, да наша Општина среди једном све прешније ствари, па да обрати пажњу и на подизање скверова и јавних дејких игралишта, јер ако се почне Београд пунити нагло кућама, бојимо се, да не наступи задоцњени моменат, где ће Општина по скупе новце откупљивати туђе зграде и рушити их, да би добила слободна земљишта за малене паркове. За то треба Општина још из раније да бегенише згодна места за скверове, па да их полако подиже и одржава.

6.

Варош Париз има два водовода: водовод пијаће воде и водовод сенске воде за прање и поливање улица и башта. У Паризу се перу улице ноћу. Кад између 2 и 4 сата у јутру стане еаобраћај, онда општински чистачи пуне воду из сенскога водовода и почну озбиљски прати улице метлама и водом. Сва просута вода враћа се огромним каналима опет у Сену. Ова вода с друге стране спира и канале. Париски канали су пространи ходници под сводовима са широком стазом за шетање. Осети ли се при шетњи непријатан мирис у каналима, онда се пусти сенска вода у канале и при своме повратку понесе сву каналску нечистоћу.

Питање о нашој београдској канализацији протеже се већ више од десет година. Господо општинари, дајте нам канале, па макар били најгоре системе! Онда ће имати смисла поливање улица, а може се и увести свакодневно чишћење и прање улица из Савског водовода.

7.

Да завршимо наша излагања описом *радничких станова*, или за београдске прилике боље речено *сиротињских станова*.

Идејал једног сиротињског стана изгледао би по нашем мишљењу овако: соба висока $3\frac{1}{2}$ метра, пространа са 2 велика прозора, и кујна видна и пространа. Стан над подрумом, издигнут од ниво-а дворишта

најмање пола метра; соба и кујна без најмањег знака влаге, потпуно суве. Оваква 4 стана чине једну кућицу или павиљон који прима у се, дакле, само 4 породице. Ове породице немају ничег заједничког (осим тавана), свака има свој излазак из кујне у своју заграђену авлију и баштицу. Кроз авлијску ограду излази се на улицу. Ако северна и јужна страна павиљона гледа на улицу, онда се источна и западна граници баштама са суседним павиљонима. Павиљон се може и подуљити, тако да свака породица добије још по једну собицу са једним прозором.

Дугачка улица са оваквим павиљонима, била би прави украс једној великој вароши.

Наша сиротиња станује у заједничким авлијама са по 5—10 па и 20 породица. Инфекциозне болести најлакше се шире по оваквим двориштима.

Сви су станови у којима живи наша сиротиња влажни. Али влаге има и у финијим и скупљим становима, па шта више, влагу имамо и по свим новим кућама. На ово страшно питање, од куда влаге по становима, од куда извори најопаснијим болестима: анемији, скрофулози, туберкулози и реуматизму — само је један одговор: *без канализације нема сувих станова*. Сва метеорска вода; сва помијарска и нужничка влага једва чека, да ухвати зид, па да се успење на видело; а силна вода што се лети проспе по авлијама и улицама понире под земљу и тражи најближи зид, да се што пре опет покаже.

Канализација, та за Београд још увек неостварљива и фантастична установа, излечиће влажне станове, у којима поглавито и станује сиротиња. Без канализације ми сумњамо, да ће успети нарочито зидани сиротињски станови. Кад стекнемо канализацију и кад назидимо јевтине станове, тек ћемо онда бити у стању и праву, да рушимо београдске страћаре, по којима се и данас још крије београдска сиротиња. А чекати то време, бојимо се, да се много не одужи....

ИЗ КОМУНАЛНО-СТАТИСТИЧКЕ ОБЛАСТИ

Нас би интересовало да знамо, како наш Београд стоји у овом погледу, али он је далеко заостао и иза саме Пеште. Кад узмемо пак његових 69.769 становника из 1900-те године, наћи ћемо да се он може упоредити са Пештом од 1841. године са њезиних 68.266 душа. При томе ваља се сетити, и како Будим није се рачунао у престоницу, он је ипак био ту, и ако лабавије везан него данас, где ће скоро бити 4 мост и многи локални бродови. Сам Будим имао је 1870. године 70.000 са 3968 домова. Упада у очи његов мање велико-варошки тип од Пеште, јер према њезиних 38 становника на 1 дом, он је имао 13. Београд у 1867. години имао је 25.178 становника са 3444 дома, што износи 7 душа на 1 дом. Дакле смо постигли рекорд и према Амстердаму и Лондону, али не због — породичних домова. При последњем попису (1900. г.) Београд се приближио нешто напоменути великим варошима, јер према његових 69.769 становника и 5692 дома долазе на 1 дом по 13 становника, овако, како је Будим стојао у 1870. години.

А сад настају посматрања, којима ми из Београда не можемо ништа напоредо

да ставимо, јер немамо варошке статистике па ни потребних података. У 1870. години подигнуто је нових кућа 121, у 1871. години 118, те за 2 године 239 нових домова. Ако се пак уброје назививања (повишена кућа на спратове), дозиђивања и преиначења (преправљање) зграда, тада воља за грађење за те две године изилази у лепшој боји, и тада се могло узети, да се Пешта повећава са 200 нових домова годишње, што би, по рачуну директора Јосифа Керепија, тек за 20 година битно изменило спољашњи изглед Пештин, пошто би уз 5000 домова од 1870. године дошли још 4000 домова.

Али што је управо директора варошке статистике жалостило у првом статистичком годишњаку вароши Поште,* то су многе приземне куће: од 5259 домова 3831 дом је приземан (*parterre*) т.ј. 72%, дакле скоро $\frac{3}{4}$ од целокупног броја домова. И још додаје тужно, како се те приземне и често прљаве куће налазе баш у најлепшим улицама. Он наводи ово упоређење, да би доказао, како је Пешта заостала: Женева је имала на 17.103 дома 5516 домова приземних, дакле 32%, Антверпен на 11.759—3274—28%, Беч на 9711—1707—17%, Париз на 57.686—4778—8%, Брисел на 12.788—1118—7% и Берлин на 13.376 домова 712 приземних, дакле само 5% и то тада још (управо 1867. године).

За две године (1870. и 1871.) спао је број приземних кућа за $1\frac{1}{2}\%$, дакле од 72% на 70 $\frac{1}{2}\%$, и добри директор Керепи с болом умује: да ће код тако спорог напредовања дуже од једнога века протећи, докле се Пешта успне на онај ступањ, на коме је тада н.пр. Беч био. Међу новим грађевинама за поменуте две године пак било је 144 домова приземних, 75 са спратом, 40 са 2 спрата, 41 са 3 спрата, и 11 са 4 спрата („петокатнице“); а то су: 45, 24, 13, 14 и 4%.

У ствари се пак грађевински кретала Будимпешта овако: 1870. (сама Пешта 5259) Будимпешта 9351; 1881: (6438) 10.748; 1891: (8131) 13066. По висини зграда имала је Будимпешта у годинама: 1870 приземних 77.4%, 1881: 71.4% и 1891: 65.4%, дакле је за 20 година спало приземних домова за 12%. У овом темпу Будимпешта збиља неће пре 100 година стићи Беч у односу приземних кућа, како је то предказао Керепи. Само ови подаци мерејају мало његове предказање у томе, што је у ову сразмеру ушла и десна страна вароши (Будим), која је у томе заосталија била, а то може доброг Керепија само да обрадује.

Кад се узму све нове грађевине од спојења Будимпеште, дакле од 1874. године, без разлике, да ли су оне преправке и домови за становање или зграде фабричне, магацинске, радионице и т. д. — тада нам се грађевинско кретање Будимпеште приказује у веома живахој боји. Докле је у годинама 1874. и 1875. саграђено по 376 и 248 зграда, дотле је у годинама пред земаљску изложбу подизано по 451

* Körösi Josef, Statistisches Jahrbuch der Stadt Pest. Erster Jahrgang. Pest, 1873. Осим овога дела имао сам при руци мађарско-немачки годишњак (сада главне и престоничке вароши Будимпеште): Dr. Thüring Gustav, Statistisches Jahrbuch der Haupt- und Residenzstadt Budapest, I. Jahrgang 1894 (Mit Rückblicken auf die Jahre 1874—1893). Budapest und Berlin 1896. и Dr. Thüring Gustav, Geschichte des Statistischen Bureau der Haupt- und Residenzstadt Budapest 1869—1894. Berlin 1894. Наводим овде сумарно: да их не бих морао цитирати при сваком навођењу података.

(1883. године), 526 (1884.) и 633 (1885.).

А после изложбе, као припрема за „миленијум“, подизано је још више годишње, и то 1886: 854, 1887: 960, 1888: 829, 1889: 728, 1890: 708, 1891: 717, 1892: 769, 1893: 1055 и 1894: 867 нових зграда.

Самих домова (куће за становање) било је 1881: 10.291 (од целокупнога броја зграда од 10.748); а само за 10 година доцније, у 1891: 12.277 домова (од 13.066 зграда у опште); а за 4 године по том, у 1894: 13.614 домова.

Од ових 13.614 домова у 1894. било је приземних 8684, дво-катница 2455, трокатница 1262, четворо-катница 1101, петокатница 112.

Станови према висини били су расподељени у 1891. год. У подрумима (сутеренима): 5095, у партеру 60.042, у I. спрату 21.161, у II. спрату 9.504, у III. спрату 4.503, у IV. спрату 542 (само на пештанској страни) и на тавану 102 стана, свега 100.949 станова. У проценти изражено било је станова у подрумима: У Будимпешти 3%, у Бечу 1·2%, у Трети 0·1, Прагу 1·7, Лајпцигу 1·6, Минхену 0·2, у Берлину 9·2%. Станова при земљи имала је Будимпешта 59·5, Беч 26, Трет 17·9, Праг 32·9, Лајпциг 15·1, Минхен 19·9, Берлин 20·5%. Станова у I. спрату: Будимпешта 21, Беч 26·5, Трет 31·8, Праг 29·7, Берлин 22·2, Минхен 28·3, Лајпциг 22·9. На II. спрату: Будимпешта 9·4, Беч 21·2, Трет 16·6, Праг 22·3, Берлин 19·7, Минхен 24·1, Лајпциг 23·4%. На III. спрату: Будимпешта 4·5, Беч 16·3, Трет 13·6, Праг 10·4, Берлин 19·5, Минхен 17·2, Лајпциг 20·7. На IV. спрату: Будимпешта 0·5, Беч 7·4, Трет 9·6, Праг 2·5, Берлин 15·5, Монаково 7, Липиска 13·2. Спратова: V. и VI. Будимпешта нема, али имају: Беч са 1·2%, Берлин 1·2, Монаково 3, Липиска 2·7. Станова на тавану пак има Будимпешта 0·1, Беч 0·2, Праг 0·5, Липиска 0·4%. Берлин и Монаково не пуштају своје становнике на таван.

Немила страна овако живог грађења у Будимпешти огледа се у празним локалима, који су у годинама 1886.—1894 само у једној 515 (1886. г.), иначе по 1352 до 2442 локала била празна. Изгубљена кирија рачуна се у средњу руку годишње (за ону једну годину 31,917) од 42.221 до 141.769 форината.

Да би се пак видело, шта је ово грађење прогутало новаца, то износимо процењену вредност грађевинскога трошка за ове год.: 1875: 6,421.550; 1880 год. 3,172.898; 1885: 15,309.844, 1890: 12,677,632 и 1894: 26,337.486 форината.*

Да се не би мислило, да држава и општина највише улажу у ове грађевине, изнећу само податке за 1894. годину. Држава је утрошила на подизање зграда 227.850 а општина 1,030.738 форината. Међутим заводи, фабрике и друга удружења подигли су зграда за 3,958.055, а

приватни 21, 120.844 форината, што укупно чини горњих 26,337.487 форин.

И ово мало, што сам навео о грађевинама будимпештанским, поуздано да заморава наше читаоце; а тамо има наведено још колико је зграда од камена, цигаља, брвнара; колико их је покривено црепом, шиндром; у колико соба живе породице, појединци, и све то и много друго још, и оно, што смо ми навели, детаљисано је на свих 10 квартова (будимска 3, пештанских 7). Нас то и не може толико интересовати као Пештанце. Само се наводи, да се види шта показује њихова општинска статистика, и да се добије ипак нека појма о јаком напредовању Будимпеште.

Студија д-ра Тиринга о грађевинској кризи будимпештанској дала ми је повода да почнем са грађевинским односима. Па завршујући о томе, згодно ми дође најновији извештај престоничке грађевинске комисије (Pest Leoyd, 6. Mai 1893.), којим се тврди: да се након јаке петогодишње стагнације почела будити воља за грађење. У том времену застоја, комисија једва је имала кад-год да одобри незнатне приватне грађевине или преинаке, зграде од 2 или 3 спрата биле су одвећ ретке, а грађевине од већих размера пријављивале су само општина или држава. А у седници од 5. маја по нов. тражене су лиценције као у најживљој периоди грађења: 4 за 4-окатнице, 4 за 3-окатнице, за неколико вишеспратних и приземних нових грађевина (фабрика, вила и т. д.). Испунило се, дакле, оно, што је д-р Тиринг прорекао у својој студији: да ће грађевинска криза у угарској престоници престати за три године дана. Он је то казао почетком 1900. године а ова констатација је од маја о. г. Ово не наводим да утврдим пророчански поглед тога угарског статистичара, коме свакако овај факат служи на част, већ више за то, да се види, како поуздано може да се рачуна и да се изводе закључци на основици од тачних и потпуних статистичких података.

— Наставиће се —

Грађанству града Београда

Пошто настаје зима, када ће неправне инсталације водоводне замржњавати, и тиме доносити штете и општини и онима чије су инсталације, то управа водовода, у интересу грађанства и у интересу општине, скреће пажњу грађанству на следеће:

Свака инсталација водоводна у кући мора имати зимску славину, којом ће се руковати зими при точењу воде. Ова славина налази се у непосредној близини чесме, и то или у земљи са кључем којим се рукује при точењу воде или у јами на видном месту, опет у близини чесме. Овом се славина постиже то, да у стубу од чесме за точење воде не остане после точења воде, која би се могла смрзнути. Да би се приморао сваки онај, који воду са чесме узима, да зими рукује само овом зимском славинам, треба точећу славину са чесме зими скинути и у место ње парче криве цеви метути. Осигуравање чесме од

замржњавања може се постићи и овако око чесме направити дрвени стуб пошири у њега метути какав изолациони материјал, као коњско ђубре, пепео, или струго-тине од дрва итд.

Ако се коме због непажње, замрзне вода у чесми, никако не сме врућом водом или ватром чесму кравити, јер ће цев, у којој је смрзнута вода, у том случају пренути.

Да не би стакло на водомеру од мрза прело, који случај може велике штете допринети ономе, коме је водомер у подруму, то се препоручује грађанству, да на ово велику пажњу обрати. Ако је водомер у подруму, онда треба прозоре од истог увек зими добро утоплити сламом, коњским ђубретом, или крпама; и ако је водомер у јами („шахту“) онда у исти метути преко водомера чисте сламе и капак од јаме одржавати у исправном стању.

Врло се често дешава да грађанство при плаћању воде мора да плати и више утрошену воду, којом приликом долази у сукоб са Управом водовода напомињући, да му је била зимска славина покварена и да то није њихова кривица. Овакав одговор ништа не помаже. Јер пошто је сваки сопственик куће у исто време и сопственик инсталације водоводне у својој кући, то је он одговоран, ако се на њој што год поквари и вода оде у земљу безкорисно. Ову воду, која је кроз водомер ишла и у земљу отишла, мора сопственик платити. Да овога не би било, Управа упозорава грађанство највише на зимску славину код чесме, јер у највише случајева вишак у потрошњи воде долази од неисправности те зимске славине. Управа водовода преко свог контролора врши, при читању водомера, и преглед инсталације у 3 месеца једанпут и одмах извештава сопственика куће, ако нађе што год неисправно; али сопственик куће дужан је и сам ову контролу вршити у том међувремену. Нека сваки после точења воде точећу зимску славину добро затвори и на исту наслони ухо и ослуша, па ако чује какво зујање, онда је сигурно зимска славина покварена и на њу вода у земљу отиче. У таквом случају мора сопственик куће одмах звати овлашћеног инсталатора водовода да славину оправи или да је замени.

У овом или сваком другом случају сопственик може се прво обратити Управи водовода, у свако доба, која ће га, преко свога дежурног органа, за овакве ствари, известити шта треба да чини.

Из Управе Водовода 15 Децембра 1903 год. ВБр. 3748.

С Т Е Ч А Ј

Општини београдској потребна је једна кућа за смештај дечијег забавишта на Теразијама. Иста треба да је на средокраћу Теразијског и Варошког краја.

Ко би хтео дати општини под закуп такву кућу нека се обрати општинском суду до 1 јануара 1904 год.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГ СУДА